

یک هفته با اخبار گردشگری

استقبال لهستانی‌ها از مسیر تازه گردشگری در خوزستان

تعریف مسیر گردشگری تازه در استان خوزستان، پای گردشگران لهستانی را به جزیره مینو در این استان باز کرد. خبرگزاری میراث فرهنگی گزارش داد که هفته گذشته نخستین گروه لهستانی‌ها در قالب توری ۳۰ نفره وارد خوزستان شدند و

استقبال آنها از این استان به‌اندازه‌ای بود که ده‌ها لهستانی دیگر در صف بازدید از جزیره مینو قرار گرفته‌اند. جزیره مینو با نخلستان‌های بزرگ و نیزارهای انبوهی که پناهگاه پرندگان مهاجر هستند، از جاذبه‌های مهم گردشگری استان خوزستان به شمار می‌آید.

مسیر تازه گردشگری خوزستان از تالاب شادگان شروع می‌شود و تا جزیره مینو و شهرهای اهواز، شوش و شوشتر ادامه پیدا می‌کند. بازدید از مقبره دانیال نبی؛ تپه اکروپل، کاخ آپادانا و قلعه فرانسوی‌ها در شوش؛ زیگورات چغازنبیل؛ سازه‌های آبی شوشتر و اقامت در مضاف از جمله برنامه هایی است که در این مسیر برای گردشگران در نظر گرفته شده است. مضاف بنایی است که عرب‌های خوزستان آن را با استفاده از نی و برای میزبانی از میهمانانشان در خارج از محیط خانه می‌سازند. در گذشته بیشتر خانه‌های عرب‌های خوزستان مضاف داشت و ساخت خانه با نی از ویژگی معماری این منطقه بود. در حال حاضر، ساخت مضاف رونق گذشته را ندارد اما با توسعه گردشگری در خوزستان، جان تازه‌ای گرفته است.

در جزیره مینو و مجموعه گردشگری آن برای میهمانان غذاهایی مثل پلومیگو، ماهی کباب، قلیه میگو، قلیه ماهی، دال عدس و… سرو می‌شود و همچنین گردشگران می‌توانند از بستنی سنتی با شیر گاومیش لذت ببرند که همه امکانات بومی و محلی است. البته برای رفاه گردشگران، دسترسی به اسکله قایق سواری اروند صغیر، باشگاه کلف و سوار کاری نیز در نظر گرفته شده است. انجام چنین فعالیت هایی از سوی جامعه بومی و محلی منطقه نشان از اهمیت گردشگری در توسعه پایدار دارد. چنانکه اهالی منطقه نه تنها می‌توانند آداب و رسوم خود را به درستی معرفی کنند بلکه با درآمدی که از این راه کسب می‌شود می‌توانند به حفظ و احیای این آداب و رسوم امید داشته باشند. تعریف مسیرهای جدید گردشگری یکی از الزامات این حوزه به شمار می‌رود و نیازمند همکاری همه مسئولان و دست اندکاران این حوزه است.

لغو مجوز پنج دفتر خدمات مسافرتی و گردشگری در استان یزد

معاون گردشگری اداره کل میراث فرهنگی استان یزد گفت: «در هفت ماهه نخست سال جاری، مجوز پنج دفتر خدمات مسافرتی و گردشگری لغو شد که از این میان سه دفتر در سال گذشته و دو دفتر نیز در سال جاری پس از دریافت تذکر و به دلیل تخلفات متعدد تعلیق شده بودند.»

سیددمطفی فاطمی در دیدار با اعضای هیأت مدیره انجمن دفاتر خدمات مسافرتی و گردشگری استان افزود: «کارشناسان این معاونت پس از بازدید از دفاتر و بررسی روند فعالیت آنها، در صورت مشاهده هرگونه تخلف، طی نامه‌ای به مدیریت دفاتر تذکر می‌دهند و مشکلات و تخلفات را به این اعلام می‌کنند. اگر مدیر دفتر طی مدت تعیین شده نسبت به رفع مشکلات اقدام نکند، در مراحل بعدی اخطار، تعلیق و سپس لغو مجوز با طی بازه زمانی تعیین شده اجرا می‌شود.» او تأکید کرد که «الزام است کلیه دفاتتر در برگزاری گشت‌ها و معرفی آثار و ابنیه تاریخی استان و همچنین ارائه خدمات و تسهیلات به مسافران و گردشگران از راهنمایان تور مجاز و دارای کارت راهنمای گردشگری استفاده کنند.» در حال حاضر ۶۰ دفتر خدمات مسافرتی و گردشگری در استان یزد به صورت قانونی فعالیت می‌کنند.

نیاز کشور به ساخت سالانه ۳۰ هتل ۴ و ۵ ستاره

رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور گفت: «برای رسیدن به اهداف سند چشم انداز توسعه کشور در افق ۱۴۰۴ رشد بخش گردشگری در ۱۰ سال آینده باید بین ۱۲ تا ۱۴ درصد در سال باشد.»

مسعود سلطانی‌فر که هفته

گذشته برای بازدید از دومین نمایشگاه بین‌المللی بورس، بانک و بیمه خصوصی در جزیره کیش حضور یافته بود، افزود: «میانگین رشد ورود گردشگر به کشور ۱۲ درصد افزایش داشته و این درحالی است که رشد گردشگر در دنیا ۴/۶ درصد و در آسیا پنج درصد بوده است اما در دوره ۲ ساله فعالیت دولت تدبیر و امید این میزان به سه برابر نرخ رشد جهانی رسیده است.» او یادآور شد: «با وجود این میزان رشد و با توجه به مشکلات موجود از سال‌های قبل، هنوز تا رسیدن به اهداف سند چشم انداز ۲۰ ساله و افق ۱۴۰۴ ۱۴۰۰ که باید میزان ۲۰ میلیون گردشگر خارجی باشیم؛ فاصله داریم.»

سلطانی‌فر، یکی دیگر از اقدام‌های مهم برای ارتقای گردشگری را افزایش مراکز اقامتی و هتل‌ها عنوان کرد و گفت: «برای اینکه تعداد گردشگران در ۱۰ سال آینده به مرز ۲۰ میلیون نفر برسد نیازمند افزایش مراکز اقامتی و هتل‌ها از نوع چهار و پنج ستاره هستیم.» به گفته او، از میان یک هزار و ۱۰۰ هتل کشور، ۱۲۰ هتل چهار و پنج ستاره هستند و از آنجا که گردشگران خارجی علاقه‌مند به استفاده از هتل هایی با درجه‌های بالا هستند، باید این تعداد به ۴۰۰ هتل افزایش پیدا کند و نیاز است سالانه ۲۵ تا ۳۰ هتل چهار و پنج ستاره به تعداد موجود اضافه شود.» رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تصریح کرد که «برنامه ریزی‌های خوبی در این زمینه صورت گرفته و تعداد زیادی مجوز در این راستا صادر شده است.»

طرح‌ها، آنهایی هستند که در فضایی از هماهنگی میان مشاوران، صاحبان کسب و کارها، کارآفرینان و سرمایه‌گذاران شکل می‌گیرند. بر این اساس، کار مشاوران این است که تمام ایده‌ها را ارزیابی و طرح مناسبی را ارائه کنند که درخور توانایی‌های روستاها و متناسب با ذخایر طبیعی و اجتماعی آنها باشد.»

به باور کارشناسانی که «پیش‌اگزمینر» نظر آنها را جویا شده است، «موضوع مهم دیگری که اغلب نادیده گرفته می‌شود آن است که باید در ارزیابی طرح‌ها، میزان آسیب احتمالی به میراث فرهنگی و تاریخی یک شهر را روستا محاسبه شود و ساز و کار پیشگیری از آن ارائه شود. همچنین، هر طرح گردشگری در مناطق روستایی و شهرهای کوچک، باید با درنظر گرفتن تمام امکانات از انواع جاذبه‌های گردشگری گرفته تا زیرساخت‌ها، اقامتگاه‌ها و نیز وضعیت بازاریابی به اجرا درآید. در این مورد، باید بر ایجاد طیف وسیعی از محصولات کیفی مطلوب تمرکز کرد که بازارهای بزرگ‌تر را هدف قرار می‌دهند، نه اینکه صرفا یک جاذبه گردشگری کلان و شاخص ایجاد می‌کنند توجه به این امور، منجر به ایجاد استانداردهای بالاتری از زندگی و نیز تولیدات کیفی‌تر در صنعت گردشگری می‌شود. درنقطه مقابل، نتیجه بی‌توجهی به این امور، فرسایش و تخریب میراث فرهنگی و تاریخی شهرهای کوچک و روستاهاست. به بیان دیگر، نادیده گرفتن این اصول، در درازمدت ظرفیت‌های گردشگری را نیز تخریب می‌کند و امکان رشد پایدار گردشگری را از میان می‌برد.»

■ **ژاپن: تجربه‌های نو**

در حالی که کشوری مانند لبنان گرفتار پیامدهای ناخوشایند گردشگری روستایی نامتوازن شده و ایرلند، نگران چنین پیامدهایی است، ژاپن توانسته تجربه‌های موثقی در این حوزه را پشت سر بگذارد. یکی از این تجربه‌ها، اقدام‌های شرکت‌نیسان برای حفظ آرامش روستایی و محافظت از جاذبه‌های گردشگری در منطقه «نیگاتا» است. در این منطقه روستایی، چشمه‌های آبگرم با حرارت بالا، مهمترین عامل جذب گردشگران است. با وجودی که دسترسی به نیگاتا با استفاده از قطار سریع‌السیر امکان‌پذیر است اما شرکت نیسان خودروی ویژه‌ای را برای سفر به این منطقه طراحی کرده که با استفاده از سوخت بیوقر حرکت می‌کند

و انرژی لازم را از حرارت چشمه‌های آبگرم می‌گیرد. مدای چشمه‌های آبگرم نیگاتا بالغ بر ۲۰۸ درجه فارنهایت است و این میزان حرارت برای شارژ یک خودروی نیسان الکتریکی کفایت می‌کند. این خودروها با هدف حفاظت از جنبه‌های طبیعی و فرهنگی نیگاتا طراحی شده‌اند و کمترین آلودگی را برای محیط پیرامونی دارند.

شرکت نیسان اعلام کرده است: از آنجا که این منطقه روستایی بزودی میزان یک همایش هنری خواهد بود، قصد دارد با هدف حفظ و ترویج فرهنگ برف (فستیوال‌های برفی) و نیز برای حفاظت از اکوتوریسم منطقه، خودروهای مذکور را با تسهیلات شارژ توسط بیوقر محلی در اختیار گردشگران بگذارد. بدین منظور، حدود ۱۰۰۰ ایستگاه شارژ برق درزدیکی ایستگاه‌های راداهن تعیین شده است و به گردشگران امکان می‌دهد که با خودروهای بیوقر در نهایت آرامش به گردش در روستا بپردازند. اقدام شرکت نیسان در ارائه خدمات خودروی دوستدار محیط زیست با سوخت پاک درمحیط‌های سالم روستایی از سال ۲۰۱۳ و در جزیره «چشمه» آغاز شد واکنون در سال ۲۰۱۵ با موفقیت چشمگیری توسعه یافته است. این خودروها کم سرعت، دارای سوختنی است که امکان گردش روستا را به گردشگران می‌دهد و درعین حال به سلامت و و آرامش روستاها احترام می‌گذارد.

خود یک اقدام غیرقانونی است اما چنین مواردی می‌رساند که ناراضی‌ت روستاییان از گردشگران در حال افزایش است. اهالی روستاهایی که در سالیان اخیر شاهد حضور تورهای گردشگری بوده‌اند، بتدریج به این باور رسیده‌اند که گردشگران با ازدحام، سر و صدا، آسیب‌رسانی به مزارع و باغ‌ها و پر اکندن زیاله مزاحمت فراوانی را تولید می‌کنند و پوشش و رفتار آنها در تقابل با فرهنگ جوامع بومی است.

گردشگری به بحث و جدل در خصوص در حالی که کشوری مانند لبنان زده و نگرانی‌ها در این باره را افزایش داده است، اخیرا یک سایت اجتماعی به نام «پیش‌اگزمینر» در یک گزارش تحلیلی، نظر کارشناسان مختلف درباره طرح‌های گردشگری روستایی را بازتاب داده و به نکات مهمی اشاره کرده است که می‌تواند برای گردشگری روستایی ایران و دیگر کشورهای در حال توسعه مفید باشد. دراین گزارش آمده است: اجرای هر طرحی دراین زمینه باید با آذعان به سطح بالای آن خطر در ازای منافع اقتصادی از چندان زیاد صورت بگیرد. و این مساله با توجه به وسعت کم بسیاری از روستاها یا شهرهای کوچک و سلامت پاکیزگی طبیعت‌واستکی کامل دارد. اکنون روستائیان مانند قبل قادر نیستند که زیاله‌ها را از چشم گردشگران پنهان و از زدگی آنان جلوگیری کنند.»

همچنین، به گفته «مارتین پتیش» از انجمن مردم‌نهاد «روپای کوهستان» زیاله‌ها برای کوهنوردان لبنان هم مشکل ساز شده‌اند و این موضوعی بود که تا به حال از چشم‌ها پنهان نگاه داشته می‌شد. او می‌افزاید: «بلاه تهدید بزرگی برای گردشگری روستایی لبنان شده و این در حالی است که گردشگری روستایی به سلامت و پاکیزگی طبیعت‌واستکی کامل دارد. اکنون روستائیان مانند قبل قادر نیستند که زیاله‌ها را از چشم گردشگران پنهان و از زدگی آنان جلوگیری کنند.»

به عقیده «مارتین پتیش» پراکنده شدن زیاله‌ها در مناطق دورست بیشتر است و این مساله می‌تواند منابع آب را نیز آلوده کند. او یادآور می‌شود که «استرازی گردشگری روستایی لبنان بر گردشگری پایدار تأکید بسیار دارد اما در عمل، چنین چیزی به چشم نمی‌خورد و لبنان نیازمند اعمال سیاست‌ها و روش‌های پایدار برای دفع زیاله‌هاست.»

«پل ایی راشد»، مدیر یک تشکل زیست‌محیطی در لبنان نیز می‌گوید: «تصور لبنان سبز و زیبا با بوی بد ناشی از زیاله‌های درحال سوختن، تخریب شده است.» این درحالی است که لبنان در چهارماه نخست سال ۲۰۱۵ پس از سال‌ها وقفه، شاهد رشد ۲۳ درصدی درخشان احتمال توقف سفر گردشگران به مناطق روستایی را تقویت می‌کند.» با این حال، «جوزله باراکت» از مدیران دفتر تنوع زیستی در منطقه زیست کره «جبل موسی» گفته است که «مشکل ذفن

ناراضی‌ت روستاییان از گردشگران رو به افزایش است

گردشگری مزاحمت!

▲ **میترا اسدینا**

در ورودی روستای «المیستان» در جاده هراز، روی تابلو نوشته‌اند: «ورود افراد کوهنورد و گردشگران و تورهای تفریحی به روستای المیستان ممنوع است.» نه فقط در این روستا، بلکه در سایر روستاهای نواحی مختلف ایران می‌توان نظیر چنین تابلوهایی را پیدا کرد و به نظر می‌رسد که تعداد آنها رو به افزایش است، هرچند که جلوگیری از ورود افراد به روستاها، هم آن از سوی شورای روستا هیچ پشتوانه قانونی ندارد و بلکه

گردشگری را به لغایش می‌بخشد. مانند بسیاری دیگر از کشورهای در حال توسعه، گسترش گردشگری روستایی در ایران، بدون محاسبه سود و زیان آن صورت می‌گیرد و به این نکته توجه نمی‌شود که عواید کوتاه مدت گردشگری در بلندمدت چه هزینه‌هایی را بر طبیعت روستاها و فرهنگ بومی آنها تحمیل خواهد کرد؟ با توجه به اینکه گردشگری روستایی در ایران نویاست، مرور تجربه‌های سایر کشورهای جهان – اعم از کشورهای توسعه یافته یا در حال توسعه – می‌تواند راهگشای بسیاری از مشکلات موجود در حوزه گردشگری روستایی باشد.

■ **لبنان: ریشه‌کنی گردشگری در ماه**

در فوریه سال میلادی جاری، «میشل فرعون»، وزیر گردشگری لبنان، استراژی گردشگری این کشور را با تأکید بر بهبود تصویر لبنان به عنوان یک مقصد گردشگری روستایی ارائه کرد. اکنون پس از گذشت شش ماه، خبرهای ناگواری از پراکندن انبوه زیاله‌ها در سرتاسر لبنان است. این روزنامه در گزارش خود تصریح کرده بود که گردشگری روستایی معطوف به زیبایی‌های طبیعی است و زیاله چیزی نیست که دراین مقوله بگنجد.

نگرانی‌ها وقتی بیشتر شد که «وایل ایوفائور»، وزیر بهداشت لبنان هشدار داد: «یک فاجعه بزرگ در حوزه سلامت و بهداشت در پیش است و شیوع بیماری، احتمال توقف سفر گردشگران به مناطق روستایی را تقویت می‌کند.» با این حال،

تظاول برخی سودجویان با افرادی که نادانسته در این عرصه قدم گذاشته‌اند، سبب از بین رفتن الگوی معماری آن شده است.»

چنین می‌نماید که افزایش ساخت و سازها نوعی اشتغال فصلی و کوتاه مدت را برای اهالی روستا فراهم کرده و به رونق معاملات زمین و کسب و کار بنگاه‌های املاک انجامیده است؛ از این‌رو، گمان نمی‌رود که روستائیان به شکل یکپارچه مخالفتی با وضع موجود داشته باشند. با این حال، به نظر می‌رسد که دست‌کم بخشی از آنها با این روند مخالف هستند و به این باور رسیده‌اند که اصلی‌ترین سرمایه روستا برای توسعه گردشگری و رونق پایدار اقتصادی از دست رفته

اگرچه گردشگری روستایی یکی از بهترین روش‌ها برای جذب درآمد مالی به مناطق محروم و دورافتاده است، اما اگر طرح‌های گردشگری با دقت و تمرکز بر محدودیت‌های هرومنطقه ارائه نشود، سبب ناراضی‌ت مردم و جامعه محلی خواهد شد؛ به گونه‌ای که پس از مدتی عطای گردشگری را به لغایش می‌بخشند، مانند بسیاری دیگر از کشورهای در حال توسعه، گسترش گردشگری روستایی در ایران، بدون محاسبه سود و زیان آن صورت می‌گیرد و به این نکته توجه نمی‌شود که عواید کوتاه مدت گردشگری، در بلندمدت چه هزینه‌هایی را بر طبیعت روستاها و فرهنگ بومی آنها تحمیل خواهد کرد؟

چگونه گردشگری نامتوازن همه سرمایه‌های یک روستا را بلعید؟

در روستای «زیارت» به زیارت آپارتمان‌ها بروید

در «پایگاه اطلاع‌رسانی روستای زیارت» مقاله‌ای با عنوان «پیش‌بینی ساخت و سازها چگونه خواهد بود؟» منتشر شده که بازتابنده آفوسوس این دسته از روستائیان و آرزوهای بربرادرفته آنهاست. نویسنده مقاله با لحن ساده روستایی می‌نویسد: «چرا روستایی مثل ماسوله برای نسل‌های بعد از خود برنامه ریزی دارد و علاوه بر عزت و اقتدار خود و آیندگان، درآمد قابل توجهی را برای اهالی ایجاد کرده است اما ما با موقعیت جغرافیایی و امتیازات خاصی مثل آبشار

زیارت گفت: «بافت و معماری روستای زیارت یکی از جالب‌ترین بافت‌ها

در کشور به حساب می‌آمد اما امروز آن کشور در اطراف آن ساخت و ساز صورت گرفته که چیز زیادی از آن بافت قدیمی باقی نمانده است.» سید محمد قدس مفیدی، عضو شورای شهر گرگان نیز خاطرنشان ساخته است که «روستای زیارت گرگان یکی از خاص ترین الگوهای معماری است ولی دست تطاول برخی سودجویان با افرادی که نادانسته در این عرصه قدم گذاشته‌اند، سبب از بین رفتن الگوی معماری آن شده است.»

چنین می‌نماید که افزایش ساخت و سازها نوعی اشتغال فصلی و کوتاه مدت را برای اهالی روستا فراهم کرده و به رونق معاملات زمین و کسب و کار بنگاه‌های املاک انجامیده است؛ از این‌رو، گمان نمی‌رود که روستائیان به شکل یکپارچه مخالفتی با وضع موجود داشته باشند. با این حال، به نظر می‌رسد که دست‌کم بخشی از آنها با این روند مخالف هستند و به این باور رسیده‌اند که اصلی‌ترین سرمایه روستا برای توسعه گردشگری و رونق پایدار اقتصادی از دست رفته

زمین‌های نرسیده به پل، پر از آپارتمان می‌شد؟ دو سال؟ سه سال؟ چهار سال؟ ما بعد از آن باید چه کار کنیم؟»

در این شرایط در طرح جامع شهر گرگان، محور زیارت تا آبشار در حریم این شهر قرار گرفت و مقرر شد که شهرداری گرگان مقررات شهرسازی را در این محور اعمال می‌کند. متعاقب ابلاغ این طرح در بهمن ماه سال ۱۳۹۲، شهرداری از مالک‌کل اراضی و املاک واقع در این محور خواست تا با توجه به تصویب طرح جامع شهر، به قانون منع فروش اراضی فاقد کاربری مسکونی عمل کند.اما مشاهدات عینی که این هشدار، تأثیر چندانی در کاهش ساخت و سازها نداشته است. در روزهای گذشته، خبرگزاری فارس با انتشار عکس‌های تکان‌دهنده‌ای از روستای زیارت گزارش داد که «ساخت و سازهای حاشیه روستا دارای هیچ‌گونه پروانه ساخت نیستند و آب مصرفی خود را از چشمه روستا می‌گیرند. این خانه‌ها فاقد کنتور برق هستند و گرچه اداره برق به قطع اقدام به قطع کابل آنها کرده است اما از پایه‌های برق کنار